

PRAVILNIK

O POSTUPKU PREGLEDA I PROVERE OPREME ZA RAD I ISPITIVANJA USLOVA RADNE OKOLINE

("Sl. glasnik RS", br. 94/2006, 108/2006 - ispr., 114/2014 i 102/2015)

I SADRŽINA PRAVILNIKA

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se postupak i rokovi preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline, odnosno hemijskih, bioloških i fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimе i osvetljenosti.

II PREGLEDI I PROVERE OPREME ZA RAD

Predmet preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad

Član 2

Preventivnim i periodičnim pregledima i proverama opreme za rad proverava se i utvrđuje da li su na opremi za rad, propisanoj ovim pravilnikom, koja se koristi u procesu rada, primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu utvrđene propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima, standardima i uputstvima proizvođača.

Oprema za rad koja podleže preventivnim i periodičnim pregledima i proverama

Član 3

Oprema za rad koja podleže preventivnim i periodičnim pregledima i proverama, u smislu ovog pravilnika, jeste:

- 1) dizalica i uređaj nosivosti od 0,5 tona i više, kao i privremeno postavljena konzolna dizalica i vitlo nosivosti od 0,5 tone i više, na mehanizovani pogon, koji služe za dizanje, spuštanje i prenošenje tereta pomoću čeličnog ili drugog užeta, lanca, hidraulika i dr.;
- 2) regalna dizalica na mehanizovani pogon (u regalnom hodniku i van njega, vezana za šine ili koja ima na drugi način automatski regulisane pozicije) koja služi za unošenje u regal i uzimanje iz regala paleta ili materijala;
- 3) podizna platforma na mehanizovani pogon koja, pomoću ugrađene platforme ili korpe, služi za dizanje i spuštanje zaposlenih radi obavljanja radnih operacija;

- 4) viseća skela, na mehanizovani pogon, koja na vertikalnim površinama zgrada, na fasadama zgrada, gradilištima i u objektima namenjenim za radne i pomoćne prostorije služi za dizanje i spuštanje zaposlenih i materijala;
- 5) samohodno vozilo, na mehanizovani pogon, koje se koristi za unutrašnji transport - vuču, potiskivanje, dizanje, spuštanje i prenošenje tereta;
- 6) presa, makaze, nož i valjak, na mehanizovani pogon koji su fiksno postavljeni, za sečenje, presovanje, savijanje i izvlačenje materijala, a u koje se materijal za obradu ulaže ili vadi ručno;
- 7) oprema za preradu i obradu drveta, plastičnih i sličnih materijala, na mehanizovani pogon, koja je fiksno postavljena, u koju se materijal za obradu ulaže ili vadi ručno;
- 8) uređaji u kojima se nanose i suše premazna sredstva čije komponente u dodiru sa vazduhom obrazuju zapaljive i eksplozivne smeše, isparenja i hemijske štetnosti opasne po zdravlje zaposlenih;
- 9) oprema, odnosno postrojenja za proizvodnju, punjenje, merenje i kontrolu, sa cevovodima za napajanje, razvođenje i transport eksplozivnih, otrovnih i zagušljivih fluida - gasova ili tečnosti, osim prirodnog gasa (zemni gas), u objektima koji se koriste kao radni i pomoćni prostor;
- 10) protiveksplozijsko zaštićena oprema za rad, koja se koristi u tehnološkim procesima;
- 11) privremena električna instalacija sa uređajima, opremom i priborom, postavljena za vreme izgradnje građevinskih objekata ili izvođenja drugih radova;
- 12) oprema za rad (mašine, uređaji, postrojenja, instalacije i alati) za koju je poslodavac aktom o proceni rizika utvrdio da se na njoj vrše preventivni i periodični pregledi i provere.

Vršilac preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad

Član 4

Preglede i provere opreme za rad vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova pregleda i provere opreme za rad, koje poseduje odgovarajuće instrumente i uređaje za vršenje pregleda i provere, navedene sa tehničkim karakteristikama u prihvaćenoj metodologiji.

Stručni nalaz

Član 5

O izvršenom pregledu i proveri opreme za rad izdaje se stručni nalaz.

Uz stručni nalaz pravno lice koje je obavilo preglede i provere opreme za rad prilaže kopiju licence tog pravnog lica i odgovornog lica koje je potpisalo stručni nalaz.

Sadržina stručnog nalaza

Član 6

Stručni nalaz, obavezno, sadrži:

- 1) poslovno ime i sedište pravnog lica sa licencom koje je obavilo preglede i provere i izdalo stručni nalaz;
- 2) broj stručnog nalaza i datum njegovog izdavanja;
- 3) poziv na propise, odnosno akte i dokumente na osnovu kojih je utvrđena obaveza vršenja pregleda i provere opreme za rad;
- 4) naziv i sedište korisnika opreme za rad;
- 5) mesto i vreme vršenja pregleda i provere opreme za rad;
- 6) ime i prezime odgovornog lica sa licencom za obavljanje pregleda i provere opreme za rad, koje potpisuje stručni nalaz;
- 7) ime i prezime i stručna sprema lica koja su, u skladu sa metodologijama vršila preglede i provere opreme za rad;
- 8) podatke o opremi za rad koja je predmet pregleda i provere (bliži podaci kojima se identifikuje oprema sa opisom namene, odnosno mestom rada u prostoru - fotografija i skica sa položajem i lokacijom u prostoru, kao i o materijalima i sirovinama koji se koriste);
- 9) podatke o instrumentima i uređajima koji su korišćeni u postupku pregleda i provere opreme za rad;
- 10) utvrđeno stanje sa izmerenim veličinama, odnosno vrednostima i veličinama i vrednostima karakterističnim za određene elemente provere u skladu sa metodologijama pregleda i provere opreme za rad, sa navedenim postupkom provere i proverenim deklarisanim vrednostima, kao i posebno iskazane i utvrđene nedostatke i nepravilnosti prema propisima;
- 11) zaključak da li su na pregledanoj i proverenoj opremi za rad primenjene ili nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu, odnosno da li je oprema bezbedna za upotrebu - korišćenje.

Rokovi za preventivne preglede i provere opreme za rad

Član 7

Preventivni pregledi i provere opreme za rad obavljaju se pre početka korišćenja, odnosno pre davanja na upotrebu zaposlenima, posle rekonstrukcije ili havarije, kao i pre početka rada na novom mestu rada ako je oprema premeštena sa jednog na drugo mesto.

Preventivni pregledi i provere opreme za rad ne obavljaju se za opremu za rad koju, prilikom prvog stavljanja u upotrebu, nije potrebno sklapati, sastavljati ili montirati ili opremu za rad koju je proizvođač stavio u pogon i predao na korišćenje poslodavcu.

Rokovi za periodične preglede i provere opreme za rad

Član 8

Periodični pregledi i provere opreme za rad obavljaju se u roku koji je utvrđen tehničkim propisima i standardima ili koji je određen uputstvom proizvođača, a najkasnije u roku od tri godine od dana prethodnog pregleda i provere, osim periodičnih pregleda i provere privremene električne instalacije sa uređajima, opremom i priborom, koji se obavljaju u roku od godinu dana od dana prethodnog pregleda i provere i periodičnih pregleda i provere opreme za rad koju poslodavac utvrdi aktom o proceni rizika, koji se obavljaju u roku utvrđenom tim aktom.

III ISPITIVANJE USLOVA RADNE OKOLINE

Predmet preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline

Član 9

Preventivnim i periodičnim ispitivanjima uslova radne okoline (u daljem tekstu: ispitivanja) proverava se i utvrđuje da li su na radnom mestu u radnoj okolini primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu utvrđene propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Sadržina i obim ispitivanja

Član 10

Ispitivanja obuhvataju:

- 1) mikroklimu (temperatura, brzina strujanja i relativna vlažnost vazduha);
- 2) hemijske štetnosti (gasovi, pare, dimovi i prašine);
- 3) fizičke štetnosti (buka, vibracije i štetna zračenja - osim jonizujućih zračenja);
- 4) osvetljenost;
- 5) biološke štetnosti.

Ispitivanja se obavljaju analizom svih elemenata uslova radne okoline tako da se daje jedinstvena ocena obavljenog ispitivanja.

Ispitivanja se, po pravilu, vrše u uslovima kada rade svi tehnološki kapaciteti (oprema za rad, instalacije za klimatizaciju, provetravanje i sl.), što se posebno navodi u stručnom nalazu.

Ispitivanje mikroklimе

Član 11

Ispitivanja mikroklimе vrši se na radnim mestima u radnoj okolini u kojoj se obavlja proces rada, odnosno u kojoj se zaposleni kreću, ili zadržavaju duže od dva sata u toku radne smene.

Ispitivanja mikroklimе vrše se u letnjem i zimskom periodu, a ne vrše se u prostorijama u kojima tehnološki postupak uslovljava određene klimatske uslove.

Ispitivanja mikroklimе u letnjem periodu vrši se kad je spoljna temperatura iznad 25 stepeni Celzijusa, a u zimskom periodu kada je spoljna temperatura ispod 5 stepeni Celzijusa.

Ispitivanja mikroklimе vrši se u skladu sa prihvaćenom metodologijom ispitivanja mikroklimе, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima, standardima i preporukama.

Ispitivanje hemijskih štetnosti

Član 12

Ispitivanja hemijskih štetnosti vrši se na radnom mestu u radnoj okolini gde se u tehnološkim i radnim procesima pojavljuju hemijske štetnosti.

Ispitivanja hemijskih štetnosti vrši se uzimanjem najmanje jednog uzorka na radnom mestu najbližem izvoru štetnosti.

Ako je utvrđena koncentracija hemijskih štetnosti na radnom mestu najbližem izvoru štetnosti iznad dozvoljenih koncentracija, ispitivanje hemijskih štetnosti vrši se uzimanjem najmanje jednog uzorka i na ostalim radnim mestima na kojima se opravdano očekuju te štetnosti.

Na radnim mestima na kojima je u postupku ispitivanja utvrđena koncentracija hemijskih štetnosti iznad dozvoljenih koncentracija vrši se kontinualno ispitivanje radi procene rizika i preduzimanja mera za smanjenje štetnosti i zaštitu zdravlja zaposlenih.

Ispitivanje hemijskih štetnosti vrši se u skladu sa prihvaćenom metodologijom ispitivanja hemijskih štetnosti kvalitativnom i kvantitativnom analizom, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje fizičkih štetnosti

Član 13

Ispitivanje fizičkih štetnosti vrši se na radnom mestu u radnoj okolini gde se pri tehnološkom i radnom procesu pojavljuju buka, vibracije i štetna zračenja.

Ispitivanja buke, vibracija i štetnih zračenja obuhvata merenje, analizu i upoređivanje izmerenih veličina sa dozvoljenim vrednostima.

Ispitivanje fizičkih štetnosti vrši se u skladu sa prihvaćenim metodologijama ispitivanja buke, vibracija i štetnih zračenja, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima, standardima i preporukama.

Ispitivanje osvetljenosti

Član 14

Ispitivanje osvetljenosti na radnom mestu u radnoj okolini vrši se u skladu sa prihvaćenom metodologijom ispitivanja i merenja osvetljenosti, propisima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, tehničkim propisima i standardima.

Ispitivanje bioloških štetnosti

Član 15

Ispitivanje bioloških štetnosti (virusi, bakterije, paraziti, gljivice, plesni i dr.) obavlja se u radnim prostorijama i na svim radnim mestima gde mogu da se opravdano očekuju u procesu rada.

Ispitivanje bioloških štetnosti vrši se u skladu sa prihvaćenom metodologijom ispitivanja prisutnosti bioloških štetnosti, kvantitativnom i kvalitativnom analizom.

Vršilac preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline

Član 16

Ispitivanje uslova radne okoline, osim ispitivanja bioloških štetnosti, može da vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne okoline, koje poseduje odgovarajuće instrumente i uređaje za vršenje ispitivanja i merenja, navedene sa tehničkim karakteristikama u prihvaćenoj metodologiji.

Ispitivanje uslova radne okoline - bioloških štetnosti može da vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne okoline - bioloških štetnosti, koje poseduje odgovarajuće instrumente, opremu, laboratorije i uređaje za ispitivanja i analizu bioloških štetnosti, navedene sa tehničkim karakteristikama u prihvaćenoj metodologiji.

Stručni nalaz

Član 17

O izvršenom ispitivanju uslova radne okoline izdaje se stručni nalaz.

Uz stručni nalaz pravno lice koje je obavilo ispitivanja uslova radne okoline prilaže kopiju licence tog pravnog lica i odgovornog lica koje je potpisalo stručni nalaz.

Stručni nalaz izdaje se u celini za sva obavljena ispitivanja uslova radne okoline, a u zavisnosti od tehnološkog procesa.

Izuzetno za ispitivanje bioloških štetnosti može se izdati poseban stručni nalaz.

Sadržina stručnog nalaza

Član 18

Stručni nalaz, obavezno, sadrži:

- 1) poslovno ime i sedište pravnog lica sa licencom koje je obavilo ispitivanje uslova radne okoline i izdalo stručni nalaz;
- 2) broj stručnog nalaza i datum njegovog izdavanja;
- 3) poziv na propise na osnovu kojih je utvrđena obaveza vršenja ispitivanja uslova radne okoline;
- 4) naziv i sedište korisnika kod kog su vršena ispitivanja uslova radne okoline;
- 5) mesto i vreme vršenja ispitivanja uslova radne okoline;
- 6) ime i prezime odgovornog lica sa licencom za obavljanje ispitivanja uslova radne okoline, koje potpisuje stručni nalaz;
- 7) ime i prezime i stručna sprema lica koja su, u skladu sa metodologijama vršila ispitivanja uslova radne okoline;
- 8) podatke kojima se bliže određuju radna mesta u radnoj okolini i mesta na kojima su vršena ispitivanja (opis, fotografija, skica, grafički prikaz u prostoru i sl.) sa parametrima uslova rada koji su utvrđeni u toku ispitivanja;
- 9) podatke o instrumentima i uređajima koji su korišćeni u postupku ispitivanja uslova radne okoline;
- 10) utvrđeno stanje, nivoi ili veličine karakteristični za određene elemente ispitivanja u skladu sa metodologijama ispitivanja uslova radne okoline, kao i posebno iskazane rizike po zdravlje zaposlenih zbog prisustva fizičkih i hemijskih štetnosti iznad dozvoljenih nivoa ili koncentracija, nedovoljne osvetljenosti i mikroklike izvan zone konfora;
- 11) zaključak da li su na radnom mestu i u radnoj okolini izmerene veličine u dozvoljenim granicama, odnosno da li su primenjene ili nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu.

Izveštaj o ispitivanju

Član 19

Na osnovu naložene mere inspektora rada ili za potrebe procene rizika vrše se ispitivanja pojedinih elemenata uslova radne okoline za koja se izdaje izveštaj o ispitivanju sa istom sadržinom koju ima stručni nalaz.

Rokovi za preventivne preglede i ispitivanja uslova radne okoline

Član 20

Preventivna ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se u roku od šest meseci od početka rada radnog, odnosno tehnološkog procesa, rekonstrukcije objekta u kom se obavlja radni proces (uređaja za grejanje, ventilaciju ili klimatizaciju, i sl.) ili zamene tehničkih kapaciteta kojima se menjaju uslovi rada.

Rokovi za periodična ispitivanja uslova radne okoline

Član 21

Periodična ispitivanja uslova radne okoline obavljaju se na radnom mestu u radnoj okolini u roku od tri godine od dana prethodnog ispitivanja.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o postupku pregleda i ispitivanja radne sredine, opasnih materija, oruđa za rad, instalacija i sredstava i opreme lične zaštite ("Službeni glasnik RS", broj 7/99).

Član 23

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".